



**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

Cap. I. An professio in Societate rectè diu differatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)



LIBER SEXTVS.

De professione, quæ in Societate fit, ac de iis, quæ illam antecedunt, & consequuntur.



Diximus hæcenus de gradu scholarium Societatis: reliquum est, vt ad gradum professorum transire faciamus. Prius autem quàm de professione ipsa, per quam gradus ille constituitur, consideramus, primo loco per duo sequentia capita nonnulla præmittenda sunt de tempore, & probatione præuiis ad illam iuxta peculiarem Societatis institutionem; quæ in hoc ab aliis differt, quòd religiosos suos ad perfectionem solennem, non nisi post diuturnum tempus, admittit; & in hoc etiam, quòd non contenta priori biennio probationis, tertium annum ab scholaribus suis post finita studia exigit; & quia vtrumque singulare videtur, vtrumque in ea reprehensum est; & ideo vtriusque ratione reddere est necessarium. Secundo loco dicendum erit in cap. 3. 4. & 5. de ipsa solenni professione. Tertio tandem à ca. 6. vsque ad finem libri, de quibusdam votis simplicibus, quæ consequenter ad illam emittuntur.

CAPVT I.

Virum professio in Societate conuenienter per multum tempus differatur?

I. **D**vo in hac parte ab aliquibus reprehensa, ab aliis in dubium reuocata sunt. Primum est nimia dilatio admittendi ad professionem eo quod singularis, & noua videatur, & quod grauius est, nonnullam iniustitiam continere. Sed de hoc puncto satis dictum est lib. 3. à principio, ostendendo cur post biennium, ad vota simplicia, & non solennia scholares admittantur, non solum absque iniustitia, verum etiam sine vilo vero incommodo illorum, & cum magna ratione, & spe boni communis. Secundum est, quòd hoc tempus, non solum sit diuturnum, sed etiam indeterminatum, quod est longe diuersum, & potest habere maiora incommoda, & minorem causam, vel necessitatē. Quod primum declaratur ex vsu Ecclesiæ circa promissionē clericorum, vsque ad sacerdotium, quem Ecclesiasticum vsu antiquiorem diximus ibidem c. 1. n. 3. imitari Societate in hoc genere probationis. Quæ enim olim diuturna probatio clericorum feret, semper tamen habuit per canones definitum tempus. Id constat ex epist. Zosimi I. ad Helychium. Nā in primo c. generatim ait, neminem admittendum esse ad sacerdotium nisi post longam probationem, postea verò c. 3. designat temporis dilationem, sci licet, quinquennium ad minimum in gradu lectoris, & quatuor deinde annos in gradu subdiaconatus; quinque etiam alios in diaconatu, & ita tandē admitti poterat ad presbyterium. Quæ paucis mutatis præscripserat Siricius Papa epist. 1. ad Himerium, c. 8. & 9. vbi etiam à presbyterio ad Episcopatum, tempus decennij designat; quod Zozimus postea omisit, & ad illum ascensum nullum definitum tempus requisitum. Hormisdæ autem Papa in epist. ad Episcopos Hispaniæ, c. 1. quamuis indefinitè requirit longam probationem, addit tamen, eam esse debere iuxta præscripta, ac definita per sacros canones alludens ad citata decreta, & ita in idem redit. Et idem ferè habet Leo Papa epist. 85. alias 87. ad Episcopos Africa, & eundem sensum habet canon 13. Concilij Sardicenis. quæ omnia cum aliis refert Gratianus d. 61. 76. & 75. luo Carnoten. in suo decreto p. 6. c. 29. & sequentibus.

Præterea, esto expediat diuturna probatio, non caret incommodis illo temporis indeterminatis: nā inde sequitur, vt hominis arbitrio faciendū sit, quia non potest aliud medium inueniri. Contra hoc autem militat imprimis, quòd in omni humana communitate conuenientius est, vt ea, quæ sunt grauiora, & quasi fundamenta talis status, sint certa lege definita, & non sint arbitraria; hæc enim est potissima causa, ob quam necessariae sunt leges humanæ; sed professio solennis, est vnum ex potissimis fundamentis religionis; ergo tempus eius non debuit arbitrio hominis relinqui, sed per legem statui.

Deinde ex hoc arbitrio sequi facile possunt acceptiones personarum, ex parte Superiorum nimium, vel propter humanum affectum, admittendo minus dignos, & digniores interdum prætermittendo, aut nimium differendo; vel ex ignorantia facti, quæ sæpe interuenire potest, præsertim in tanta multitudine personarum, & in tanta locorum distantia: vbi necesse est per aliorum relationē, seu informationem, notitiam comparare eorum, qui professione digni sunt. & ita facile est vel ignorantiam, seu etiam inaduertentiam, vel errorem admisceri. Tandem hinc sequi possunt querelæ, & perturbationes eorum quibus professio magis differtur, quàm aliis, vel quàm ipsi cupiant. Est enim humanum quid, hunc gradum appetere, vel quia omnis, qui est in via, naturaliter expetit terminum, vel quia religiosus non videtur irreligiosè facere appetendo maximum vinculum, & obligationem magis indissolubilem cum Deo, vel certè, quia illud est quoddam testimonium publicum probitatis, & sufficientiæ ad omnia munera, seu ministeria suæ religionis. Aliunde verò difficillimum est, vt non contristet nimia dilatio desiderij non completi, præsertim si sub specie iusti, & honesti desiderij concipiatur, & maxime quando aliis nec antiquioribus, nec doctioribus gradus ille confertur. Hæc autem omnia incommoda cessarent, si tempus esset certa lege definitum; tunc enim nemo; quantumvis doctus, vel religiosus, conqueri posset, si toto tempore lege præscripto, differretur eius professio. Et aliunde posset tempus præscribi sufficiens ad diuturnam probationem intentam: quæ enim experientia, vel probatio fieri non potest sufficiens per decem vel duodecim annos, vel aliud simile tempus,

II.

Arguitur 2. ratione quæ si ostenditur.

III.

Item ab incommode.

quod prudenti arbitrio regulariter iudicetur sufficiens? hoc enim satis est ad humanam legem, etiam si interdum possit in particulari superfluum, vel diminutum inueniri.

Nihilominus dicendum est iustissimis de causis
tempus solennis professionis, non esse certa lege, in
Societatis instituto definitum : quamvis enim vt
definiretur tum in 4. congreg. can. 7. tum in 5. can.
29. propositum fuerit, definitum tamen non esse,
in decreto 13. ipsius 4. congreg. & can. 11. quintæ ita-
tutum est, vt hoc problemus, proponenda primum
sunt verba constitutionum, quæ de hoc loquuntur,
& quæ certas condiciones ad professionem emittendam
requirunt. Primum ergo *inordinario* non ad-
mittuntur in Societate ad professionem emittendam,
nisi Sacerdotes, vt habetur in examine cap. 1.
§. 8. vbi fermo est de professis, quatuor votorum, in
quibus firma hoc nulla fit dispensatio : quia fit inter-
dum ex causa urgente necesse sit aliquem ad profes-
sionem admittere ante sacerdotium ; illi satis erit
solennis professio trium votorum, quia ad nullum
finem potest esse alia necessaria ; & hanc etiam ad-
mittit, licet raro, Societatis constitutio p. 5. c. 2. §. 3.
Quamquam regulariter, etiam illa non fit ceceden-
da, nisi Sacerdotibus, vt ex prædicto §. 2. & declara-
tione eius non obscure colligitur, & consuetudo sa-
tis interpretatur, & ideo dixi, *inordinario*, vt vtræ-
que professionem comprehendere, & indicare
exceptionem, quæ in professione trium votorum
fieri solet, præcipue ob causam primogenituræ, seu
maioratus, iuxta can. 4. quintæ congregationis ge-
neralis, qui ita habet, nemo disincipitur maioratus ga-
dens in Hispania, nisi habita facultate R. P. Propositi Ge-
ralis in Societatem recipiatur, & huius in donum ornatus ;
vt magnam præbeat spem, se post biennium probationis fore ta-
lem, qui alem nostræ constitutiones requirunt, vt ad profes-
sionem trium votorum admittatur, ad professionem autem in-
telligatur admittendus, nisi qualitas maioratus eius mod-
fuerit, vt promotio ad sacrum ordinem firmat illi us abili-
tationis satis fit : tunc enim non profectus, sed ordinario
curanda erit. Ratio vero huius conditionis presby-
teris est, quia Societas est religio presbyterorum, vt
suprà lib. 1. c. 5. ostensum est, & quia gradus profes-
sorum est supremus in Societate, ad eosque perti-
net principale regimen eius, & grauiora ministeria
que sacerdotium requirunt.

Ratio huius
primæ con-
ditionis.

V.
2. *Conditi*

Hinc frequenter postulatur ad professionem emittendam aetate ad minimum 25. annorum, p. i. confit. c. 2. §. 12. ubi 25. annus expletus designatur, dicitur enim debere excedere 25. annū. Vnde quoad hoc maior aetas ad professionem, quam ad sacerdotium requiritur, cum ad sacerdotium 25. inchoatursiue ordinario sufficiat, & ita posset regulariter intelligi, quod in eadem p. i. confit. in Declarat. c. 3. lit. K. dicitur, posse Generale dispensare, vt cum minore aetate professio fiat, maxime enim videtur habere locum hac dispensatio, quoad complementum 25. annorum, nam si maior futura esset diminutio, oporteret vel simul dispensare in priori conditione, scilicet, vt sine sacerdotio, fieret professio, vel vti priuilegio recipiendi ordines ante legitimam aetatem.

VI.
2. conditio.

Rurfus poſtulat^{ur} eruditio, non mediocris in li-
teris, vt infra in cap. 5. num. 7. attingemus; & in vita
& moribus confpicuis magna probatio, vt in eisdē
locis citatis declaratur, & p. 10. §. 7. ac ſape alias, &
in Bullis Pontificis hoc ſape repetitur; præſertim
in his, in quibus declaratur, & confirmatur conſti-
tutum, vt ſunt præcipuè prima Bulla Pauli III. &
Iulij III. & duæ conſtitutiones Gregorij XIII.
in quibus conſequenter aſſeritur, regulariter loquen-
do, neceſſarium eſſe diuturnum tempus, quia ſuf-
ficiens in literis eruditio, non breui tempore com-
paratur: & raro comparata ſupponitur in his

qui ad religionem veniant. Solida autem virtus,
eiusque probatio, religiosam disciplinam plurimum
annorum in omnibus, moraliter loquendo requi-
rit. Est ergo simpliciter diuturnum tempus nec-
essarium.

Hoc autem tempus dicitur, ad minimum, debere esse ultra biennium, in examine c. 1. §. 12. & cap. 4. §. 16. ubi additur posse hoc tempus prorogari; circa quod tempus aduertendum est, dupliciter potest aliquem in Societate admitti ad solennem professionem: primo mediante gradu scholiarum: secundo immediate post nouitiatum, quantum enim hoc rarius fiat, quia raro inueniuntur persone, quæ immediate sint capaces illius gradus, vel causæ: quæ ad illum immediate concedendum obligeat, attamen per se non repugnat, nec est alienum ab hoc instituto. Illius ergo temporis determinatio, non erat necessaria, quoad priorem modum, nec quoad illum posita est, quia ad ipsum gradum scholarum necessarium est illud biennij tempus: ergo multo magis ad professionem, quæ post illam danda est. Iam tunc non potest biennium sufficere ad professionem; tum quia tempus aliquod, neque illud quidem exiguum, in literis, & gradu scholarum consumendum est; tum etiam, quia ibidem additur, in scholaribus necessarium esse tertium probationis annum, priusquam ad professionem admittantur. Posita ergo est illa determinatio pro his, qui immediate ad professionem solennem sunt aduertiendi, estque determinatio (vt hic dicam) quoad minimum, non quoad maximum, quia scilicet infra biennium danda non est professio; non tamen necesse est, vt completo biennio statim decess, sed tempus illud prorogari potest, vt in eodem p. 12. dicitur: & quoad hoc extremum nulla est determinatio in tali tempore.

Verumque verò habet nonnullam difficultatem in constitutionibus ipsis. Nam in primis p. 5. c. 5. §. ad professionem solennem trium votorum; requiruntur ad minimum, septem anni religionis scientiis; in quibus persona nota fiat, & non mediocris potestatem, ac veritatem satisfactionis in ea præbeat; ergo multo magis requiritur idem septennium ad professionem quatuor votorum: ergo non rectè assignatur biennium pro minimo tempore: Aliunde autè videtur nec biennium esse minimum; nam illud dicitur non potest, ut dicitur in declaratione cap. i. §. p. confit. lit. C. Denique, ex alio capite videretur casu, in quo hic terminus pro minimo assignatur, debere esse maximum; quia quando persona talem est, ut immediate post nuntiatum possit esse digna professionis quatuor votorum, iam non est capax status scholarium, supponitur enim in literis satis instructa: nec debet ultra biennium in nuntiatio decineri: ergo debet statim post biennium ad professionem admitti.

Prima pars dubitationis expedienda est, ex
 distinctione data in num. 7. de transitu à nouitate ad
 professionem, mediato, vel immediato. Vide re-
 nim mihi in illo loco § p. Constat, supponi, netitine,
 secundum ordinariam legem, admittendum esse ad pro-
 fessionem trium votorum immediate post noutia-
 tium, sed post diuturnam probationem in gradu
 scholarium; & ita facile conciliatur ille locus cum
 alio, qui ad minimum requirit tantum biennium:
 nam in vno est sermo, & de transitu mediato, in alio
 vero de immediato, & consequenter in vno est ser-
 mo exprefus de professione trium votorum, in alio
 vero, licet non exprimitur, tamen vnus locum
 per alium declarato, sermo est de professione qua-
 rorum votorum.

Et ratio differentia reddi potest lumen
quando aliquis ob personæ conditionem, & pecu-
liaria dona admittendus est post nouitatum imme-
diatè

post biennium, non vero triennium.

diatē ad professionem, talis esse debet, vt ad professionem quatuor votorum digne possit admitti: & ideo licet professio, quatuor votorum dignior sit, nihilominus facilius sit transitus ad illam immediate post nouitiatum, quam ad professionem trium votorum. Hac ergo ratione designatur septennium, vt minimum tempus necessarium ad professionem trium votorum, quia supponitur nunquam fieri immediate post nouitiatum. Dixi autem, secundum ordinariam legem, quia ob accidentariam causam extrinsecam, qualis est, (vt supra numero 4. dicebam) successio in maioratu, contingit interdum aliquē immediate post nouitiatum, admitti ad professionem trium votorum, & tunc clarum est, non esse expectandum septennium, quia hoc repugnaret virgēti necessitati, propter quam maturatur illa professio.

XI. Expeditur a pars.

Ad secundam partem dubitationis respondetur facile, biennium assignari, vt minimum tempus necessarium ad professionem, ex vi regulæ, cui non repugnat, quod per dispensationem Præpositi Generalis possit tempus illud coarctari, & hoc est, quod in prædicta declaratione dicitur. Est autem animaduersione dignum, quod lib. 2. cap. 4. numer. 9. attigimus, in Congregatione S. generalis, canon 10. statutum esse, vt nullo casu exercere liceat facultatem dispensandi in contrahendo biennij spatio quoad effectum admittendi aliquem ad statum religiosum per vota simplicia scholarum: vnde videbatur consequenter prohibita dispensatio circa idem tempus, in ordine ad professionem solemnem. Quod tamen non ita est: nam potius in eodem canon. 10. aduertitur, per illum non derogari Superiori declarationi constitutionum, quia satis est, vt illa facultas dispensandi in biennio in ordine ad professionem exerceri possit. Itaque iudicauit Congregatio posse minus expedire contrahi biennij tempus ad vota scholarum, quam ad professionem solemnem: quod sane difficile apparet, cum professio sit vinculum indissolubile, & proximē ordinatum ad altiorē finem, & ideo ex se maiorem probationem requirat. Nihilominus non sine rationabili causa id iudicatum, & sanctum est; quia regulariter, ac fere semper sunt vota scholarum immediate post nouitiatum; & illud biennium per se, ac primariō postulatum est propter scholares; id est, propter iuuenilem ætatē, in qua recipiuntur, & propter munus, ad quod proximē admittuntur, & ideo fuit expediens in huiusmodi personis omnino claudi ianuam dispensationis incorporandi illos, eo modo, quo incorporari possunt ante biennium probationis expletum, tum ne sumeretur occasio sæpius dispensandi in re, quæ ordinariē fieri debet, tum quia respectu talium personarum, talisque status, vix potest cogitari causa, quæ ad hoc cogat. At verò admissio ad promissionem immediate post biennium, rarissimē fit, ac fieri potest: & tunc necesse est, vt vel causa extrinseca cogat, propter absolutam vinculi indissolubilitatem, (quæ causa vix potest vnquam ad biennium minuendum obligare) vel vt persona adeo sit matura, & digna, vt ad omnem satisfactionem breuius tempus sufficere possit, & ideo pro hoc raro casu, & oportuit dispensationem prohiberi, ne fortasse, etiam hac occasione, ingressus in Societatem, huiusmodi personis grauioribus difficilior reddi videretur.

XII. Quamuis autem biennij tempus per hanc facultatem minui possit, non tamen integer probationis annus, qui non ex speciali iure religionis, sed in Societate Communis Concilij Tridentini necessarius est, etiam in Societate ad valorem professionis: & ideo non potest in eo religio ipsa dispensare, vt supra lib. 2. c. 4. numer. 7. tetigit tractando de nouitiu. Vbi

etiam à numer. 9. tetigi quæstionem, an professio facta in Societate post annum probationis, & ante expletum biennium, sine legitima dispensatione, valida sit, esto male fiat. In qua censeo validam esse: quia constitutiones Societatis, quæ ad hanc professionem requirunt tempus vltra biennium, nunquam declarant hanc esse substantialem conditionem necessariam ad valorem actus, vt ibi latius expendi.

Ad tertium membrum respondeo, hoc biennij tempus, non esse præfixum ex parte termini magnitudinis, seu ita vt iure ordinario habendum sit tanquam sufficiens, vt si aliqui immediate admittantur ad professionem, quia licet possint multæ personæ recipi ad nouitiatum, quam non indigeat disciplina scholarum, quoad doctrinam, frequenter nihilominus contingere potest, vt eadem personæ indigeant maiori tempore ad disciplinam religiosam, & ad maiorem, magisque exactam probationem morum, & talenti in ministeriis exercendis circa proximos. Item indigere possunt maiori instructione in ipso vsu exercitiorum, & actionum Societatis. Ac denique in huiusmodi viris iam consummatis in ætate quoad doctrinam, imò etiam quoad mores, maior probatio sæpe desiderari potest (habet enim in eis specialem difficultatem) vt sese accommodent modo procedendi religionis, præsertim in humili obedientia, & subiectione, & in reponendo proprio iudicio, illud Superiorum, & religionis dictamini confirmando. Propter has ergo, & similes causas, sæpe necessarium est, vt in his etiam personis biennij tempus differatur; & ideo licet tempus illud præfixum sit vt minimum, non est positum vt maximum. Tunc autem (vt difficultati satisfaciamus) admitti possunt tales personæ post biennium, ad gradum scholarum: quia hic gradus, licet præcipuē videatur institutus propter literas addiscendas, & ideo inde nomen acceperit, non tamen propter solas illas, sed etiam propter alios fines proximē innuatos, scilicet propter maiorem disciplinam religiosam, magisque probatam multisque experimentis radicatam, & cognitam, & propter aliquem etiam vsum ministeriorum, & probationem talenti respectu illorum, vt intelligi potest ex 4. p. constit. cap. 8.

XIV. Igitur de hoc tempore præter biennium, vt minimum necessarium, nihil in regula Societatis definitum est, sed tantum indefinite declaratum, oportere admittendos ad professionem esse in vltima Societate moribus d'uprobates, in exam cap. 1. §. 8. & p. 5 cap. 2. §. 3. ac sæpe alias. Quæ institutio ita approbatur in Bulla prima Iulij III. vbi ex parte S. Ignatii, & sociorum hæc verba proponuntur. Opportunum iudicamus, etiam statuere, ne quis ad professionem in hac Societate emittendus, nisi d'uturnus, & diligentissimæ probationibus, prout in constitutionibus de latabitur, eius vitæ & doctrinæ explorata fuerit, recipiatur; quare tunc a hoc institutum omnino humilis, & prudens in Christo, & in Christiana vita puritate, ac literis conspiciat. Quæ institutio statim à Pontifice confirmatur. Similiter in Bulla 1. Pauli III. de scholaribus solum dicitur: Post cognitum institutum, & literis eorum profectum, & post satisfactam probationem in Societatem nostram admitti possint. & eodem modo approbarunt hanc institutionem reliqui Pontifices, nullo certo assignato termino, quo finito necessario fieri debeat. Imò etiam Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 16. de regularibus, hoc ipsum confirmauit illis verbis, quæ sæpe citauimus. Per hæc tamen sancta synodus nihil intendit innovare, aut prohibere, quin religio christianorum Societatis IESV in christum eorum institutum à sancta sede Apostolica approbatum, Domino, & eius E. lesia inferunt possint.

Hæc

Hæc enim verba specialiter dicta sunt à Concilio propter professionis dilationem, ut ex contextu constat. Nam proximè ante præceperat, ut in aliis religionibus, peracto probationis tempore, personæ ad professionem admittantur: & ab hac regula excipit Societatem, cuius institutum nullum alium terminum ponit, nisi cum Societas, vel eius præpositus Generalis, plebs in Domino satisfactum 5. p. constit. c. 3. Hunc ergo terminum, tam Pontifices, quam Concilium approbaverunt.

XV.
Accedit ratio seu di-
lemma.

Rationes etiam ad idem confirmandum multæ asserri possunt. Prima est, quia considerato instituto Societatis, & varietate personarum, quæ in ea recipi possunt, nullus talis terminus commode assignari poterat. Aut enim talis terminus fuisset brevis, v. g. septem, aut novem annorum: aut prolixior viginti annorum, v. g. aut amplius. Primum non fuisset regulariter expediens, quia ostensum est institutum hoc postulare diuturnas, ac multiplices probationes: unde ad minimum ordinariè requirit post biennium novitiatus totum studiorum tempus, quod solet esse novem, aut decem, vel plurium annorum. Post novitiatum enim duo, vel tres anni in literis humanioribus, & perfectione linguarum consumi solent, quibus adduntur tres, vel quatuor (iuxta regionum consuetudinem) pro Philosophiæ cursu. Sequuntur deinde quatuor anni Scholasticæ Theologiæ; & interdum solet prænecessariis vni, vel duo anni concedi ad recognoscenda, quæ audierunt, & ad aliquam lectionem Patrum comparandam, & simul in publicis actibus, & disputationibus specimen aliquod comparatæ doctrinæ tribuendum, contingit item frequentius ut hic studiorum cursus docendis externis inferiores disciplinas interrumpatur, id enim ad sustinenda onera religionis, & publicis muneribus satisfaciendum, sæpe necessarium est. Atque ita fit non raro, ut in huiusmodi studiis, quindecim, vel plures anni consumantur; post quos sequi debet tertius probationis annus, de quo statim dicemus in cap. sequenti. Cum ergo leges morales ferri debeant iuxta ea, quæ frequentius accidunt, & respicere debeant totum corpus Societatis, & non vnius, vel alterius provincie commodum, vel consuetudinem, non poterat terminus professionis; si designandus fuisset longè ante vigesimum annum præscribi. Tam prolixum autem terminum præfigere his temporibus, & in hac religione, non erat expediens. Quamvis enim nonnulli ex antiquis monachis, etiam usque ad XXX. annum renunciantes probare solerent, ut legimus apud Ioannem Climacum in 4. gradu de obedientia, parum à principio: hi tamen præsentis temporis mores non ferunt; præsertim si pro termino præfixo, ac necessario, tantum tempus assignetur. Item quia in tanta varietate personarum, quæ in Societate recipiuntur, diversarum ætatum, ac conditionum, tanta dilatio sæpe esset incongrua, & ipsi personis onerosa, sine legitima causa, & religioni inutilis, vel etiam nociva. Non ergo potuit talis terminus convenienter limitari, sed prudenti arbitrio debuit relinqui.

XVI.

Unde addi potest secunda ratio, quæ magis explicat præcedentem; nam vel hic terminus futurus erat ita certus, ut nec contrahi posset, nec prorogari, nec etiam regulariter dispensari, nisi ex gravissima, & extraordinaria causa; & hoc modo propositus fuisset sine dubio incommodissimus, ut ratio facta declarat, vel ita esset designandus, ut tamen facile posset Societas, vel eius Præpositus Generalis in eo dispensare, coarctando illum, vel etiam prorogare. Hoc autem modo non vitarentur incommoda, quæ in principio num. 3. proponebantur, sed potius auferrentur: quia eo ipso, quod

tempus illud pro quibusdam ex dispensatione minueretur, aliorum querelæ timeri possent, de acceptione personarum superiorem ipsum arguendo, & sic de aliis. In prorogatione autem, si aliquando esset necessaria, fuisset maior nota, seu infamia; ergo pensatis omnibus convenientius fuit in hac parte nullam statuere legem præter prudens ac iustum iudicium Prælati.

Tertia & fundamentalis ratio est; quia causæ omnes quæ moverunt Societatem ad expediendam diuturnam probationem, consequenter impulerunt ad expectandum satisfactionem ipsius Societatis ex tali probatione resultantem; nam ad hunc finem ordinatur probatio, quæ inutilis esset, si illo fine non dum consequuto, professio nihilominus danda esset. Hæc autem satisfactio non potest esse certa in quolibet certo, ac determinato tempore, quia non consistit in sola temporis perseverantia, sed in vita & moribus, & affectuum moderatione, quæ ab aliquibus brevi tempore, ab aliis vero (quod frequentius accidit) per diuturnum etiam tempus non comparatur: ergo spectato fine probationis diuturnæ, non fuit expediens alteri illi terminum professionis assignari.

Accedit præterea alia commoda ex huiusmodi incertitudine, seu indeterminatione provenientia: si enim tempus ad professionem esset certum, ac determinatum per legem, posset humana fragilitas inde occasionem sumere ad remissionem, vel negligentius agendum, tam in virtutis, quam in literarum profectui, & in applicatione etiam ad ministeria Societatis, & sustinendos labores professorum proprios: quæ occasio tollitur ex temporis incertitudine: imò cum omnes intelligentes professionis meritum non esse positum in temporis antiquitate, sed in illis donis, & conditionibus, quæ ad eum gradum in Societate postulantur, de quibus illi prius satisfacere necesse est inde sit, moraliter, ac regulariter loquendo, ut excutiantur ad maiorem curam, tam in observatione instituti, quam in studiis & aliis Societatis exercitiis ac ministeriis: Denique cum hæc vtilitates ex hac institutione sperari possint, nullumque verum incommodum ex illa possit timeri; & alia rationes, & causæ pro materia moralis, sunt etiam virgines, nulla relinquitur in hoc negotio dubitandi ratio. Solùm superest ut probemus, hinc non sequi incommodum: hoc autem parim probatum est, in superioribus lib. 3. cap. 2. cum ostendimus Scholasticis Societatis nec iniuriam, nec, per se loquendo, aliquod incommodum fieri, eo quod non statim ad solennem professionem admittantur: Quæ similiter probant idem de quocunque tempore, in quo ex rationabili causa in eo statu detinentur, magis verè constabit ex responsionibus ad argumenta.

Ad primam ergo dubitandi rationem, parum profectò referret, rem hanc esse novam, si ad convenientem gubernationem novæ religionis proprio, & peculiari modo ad specialem finem instituta sit conveniens, & Apostolica approbatione digna. Addo verò non esse novam, præsertim quoad spiritum, & finem per eam intentum; videlicet, ut gravissima ministeria Ecclesiastica & animarum sollicitudo non committatur, nisi personis valde modè dignis, de quibus sperari possit, quod cum earum dignitate, & aliarum fructu, & religionis integritate, ac decentia illa valeant exercere. Et in primis iam supra n. 15. ex Climaco ostendimus, quam diuturna fuerit olim probatio aliquorum monachorum, quæ si definit erat XXX. annorum, ut ibidem dicitur, profectò durior erat illa temporis determinatio, quam hæc nostra indeclinata probatio. Si verò numerus ille per exaggerationem positus

positus est, positus profectus est pro diuturna probatione. Et ita Calsianus lib. 4. de Institutis renunc. cap. 3. 7. & 8. indicat probationem iuniorum ad monachatum per multa experimenta solitam fieri fuisse, nulla temporis determinatione adhibita. Præterea cum olim monachi generatim non essent clerici, & ad eum statum assumi possent, nullum ad hoc tempus determinabatur, sed merita attendebantur. Et ideo dixit Hieronymus in epist. 4. ad Rusticum; *Sic viue in monasterio vt clericus esse merearis*. Et Gelasius Papa in cap. *Si quis monachus*, 16. quæst. 1. duas condiciones ad illum ascensum requirit: vnam quod monachus venerabilis vite merito sacerdotio dignus videatur; alteram, vt Abbas, sub cuius imperio Regi Christo militat, illi in fide presbyterum petieris. Cum ergo Societas sit religio sacerdotum, & non quorumcunque, sed quibus animarum ministeria committuntur, quid mirum est, quod regula professionis eius non sit certum tempus, sed certum meritum, vnde tam ad sacerdotium quam ad professionem, tempus est in Societate indefinitum, & iudicio superioris determinandum (licet enim ad sacerdotium solum 4. annus Theologiae nunc expectetur ordinari; attamen is ipse incertus est, ob interruptum sepius studiorum cursum, vt n. 15. dicebamus) & nihilominus longius tempus ad professionem requiritur, quam ad simplex sacerdotium: nam professio sacerdotium supponit, vt dictum est nu. 4. & addit maiorem obligationem, & requirit maiorem capacitatem ad omnia munia Societatis, & principale regimen eius, quod iuxta constitutiones p. 4. c. 10. & part. 10. §. 4. & alibi professis committi debet.

XX. Vnde etiam ad hoc expendo in ipsius decretis in argumento citatis, licet designentur certa tempora ad ordines singulos suscipiendos, ad Episcopatum certe non definitur tempus: nam Siricius nihil de hoc dixit, sed solum si eum clerici, & plebs, vocauerit electio. Zosimus verò dixit, *si eum ex actio ad bonos mores, vita perduxerit*. Sacerdotium enim non tam necessarium habet annexum munus paitoris sicut Episcopatus, & ideo licet vitam innocentem requirat, multo magis perfecta virtus in Episcopo postulat, qui propterea in statu perfectionis esse dicitur. Et ideo eius assumptio non tempore, sed merito mensuranda venit. Professi autem Societatis, licet non attingant illum gradum, tamen eum participant quantum ad prædicationem Euangelij, & salutem animarum procurandam: & ideo mirum non est, quod in eis etiam doctrina potius, & vita, quam certa temporis prouectio requiratur.

XXI. Vltimò est valde considerandum in illis decretis non assignari illa tempora pro terminis magnitudinis, sed paruitatis, statuunt enim, vt nemo assumatur ad clericum, aut hunc, vel illum ordinem, nisi post tantum, vel tantum tempus; non tamen statuunt, vt transacto illo tempore statim assumantur, sed hoc semper relinquitur arbitrio Episcoporum, sub ea conditione, quam non omittunt dicti Pontifices: *si per hoc tempora dignus iudicatus fuerit*. Vnde Leo Papa epist. 85. alias 87. cap. 1. & habetur cap. *miramur*, 61. d. tractans verba Pauli; *Manus cito nemi nisi imposueris*: interrogat, *Quid est cito manus imponere, nisi ante maturitatem aetatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinae, sacerdotalem honorem tribuere non probatis?* Et Gregorius lib. 4. epist. 44. agens de monacho assumendo ad quodlibet Ecclesiasticum officium, præter tempora à sacris canonibus præfixa, requirit vt in monachali habitu secundum Patrum regulas, irreprehensibiliter conversatus fuerit. Neque in hoc aliam temporis limitationem præfigit: ergo sic ponderata illa decreta, potius possent retorqueri contra B. Ignatium, eo quod

breuissimum biennij tempus, pro termino paruitatis ad professionem posuerit, sed huius rei ratio facile ex dictis in n. 7. intelligitur, nam illud biennium ad minimum postulatur, vltra maturam aetatem, & vltra sacerdotium, & vltra sufficientem eruditionem, & alia donauit vt quando biennium solum fuerit, magis sit ad personam, & omnia dona eius religioni accommodanda quam hæc de nouo acquirenda.

Ad rationes respondetur. Ad primam dicimus verum esse assumptum, nimirum per leges determinari oportere ea, quæ sunt in vnaquaque communitate grauiora: id est, vt leges præscribant modum, & formam in huiusmodi rebus seruandam. Et ita in præsentī sufficienter factum est in Societate. Non enim oportet, vt determinatio legis semper sit quoad omnes circumstantias loci, & temporis: sed pro qualitate negotiorum, ac rerum, nam quæ talia sunt, vt vel frequentem mutationem patiantur, vel ex variis circumstantiis pendean, non possunt semper, quoad has circumstantias, per legem determinari, sed committenda necessario sunt animatæ legi: qualis est supremus gubernator. Ita ergo in præsentī factum est, nam modus professionis, & condiciones ad illam requisitæ: & aliquod tempus, quod regulariter potest quoad minimum, esse necessarium, per leges Societatis determinata sunt: at verò circumstantia temporis quoad maximum terminum omnino præfixum, quia pendet ex variis circumstantiis, nec debuit, nec commode potuit determinari.

Ad aliud verò ex incommodis desumptum, in primis iam ostensum est, ea, si quæ sunt, non euitari posita lege determinante tempus maximum, nisi talis esset lex, quæ multa maiora haberet incommoda, & nullam haberet dispensationem. Neque in rebus humanis petendum est vt nulla habeant incommoda, sed vt vel hæc minora sint, vel vt propter maiora, & certiora commoda tolerentur. Deinde dicitur, si homines sint veri, ac solidi religiosi, non multum esse, quod illa incommoda timeantur: quia non appetent professionem tantquam honoris titulum, vel habilitatem ad altiora munera intra, vel extra suam religionem, id enim ambitiosum esset, propter maius autem cum Deo vinculum, non est quod sint solliciti, cum iam sint veri religiosi, eiusque cultui omnino traditi, vt lib. 3. cap. 3. tractatum est: & alias ex parte sua parati sunt ad illud vinculum magis constringendum, quoties iussi fuerint, vt etiam lib. 4. cap. 17. vidimus. Quod autem spectat ad differentiam personarum, vnusquisque ex parte sua, si verè religiosus sit, debet se ad illum gradum cæteris indigniorem reputare: Societas verò ex sua parte curare debet, vt omnis æquitas, ac debita distributio in hoc negotio seruetur: quod sane ita fieri credendum est: tum quia per eos fit, quibus totius religionis gubernatio committitur, tum etiam, quia non fit sine diligenti examine & multorum consilio, qui & viri prudentes sunt, & religiosi, & timorati, vt in instructione promouendorum ad gradum latè præscribitur. Quod si interdum vel per errorem, vel per humanam affectum inæqualitas aliqua fieri contingat, illud priuatum est incommodum, quod vix vnquam acciderit, atque non tanti momenti est, vt propter illud publica utilitas, quæ ex prædicta institutione prouenit, prætermittenda sit.

XXII.

Ad 2. arg. in n. 2.

XXIII.

Ad 3. dubiū ex incommodis in n. 3.